

อิทธิพลแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ ที่ส่งผลต่อการออกแบบเรขศิลป์วงดนตรีประเทศไทย

ในช่วง คริสต์ศตวรรษที่ 20

พงษ์ธร เครือฟ้า¹ และ สุรพงษ์ ประเสริฐศักดิ์²

¹สาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

* attie.familiaridea@gmail.com

บทคัดย่อ

การออกแบบในช่วงยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) มีวิธีการคิดการปฏิเสชชุดความคิดในรูปแบบดั้งเดิม แสดงออกด้วยการต่อต้าน ต่อแนวคิดแบบเก่าก่อนที่ยึดมั่นในความเชื่อในขนบธรรมเนียมรูปแบบเก่า ดังนั้นการปฏิวัติแนวตามแนวความคิดนี้ส่งผลต่อการสร้างทัศนคติใหม่นำไปใช้ในเสรีภาพทางความคิดของคนหนุ่มสาวรุ่นใหม่ที่ต้องการแสวงหาเสรีภาพซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายในช่วง คริสต์ศตวรรษที่ 20 ผ่านศิลปินวงดนตรีในประเทศไทย จากการใช้รูปแบบ (Style) การออกแบบเรขศิลป์บนสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆรวมถึงปกอัลบั้ม ในที่นี้มีความต้องการนำเสนอการวิเคราะห์การเกิดรูปแบบการพัฒนาการใช้องค์ประกอบศิลป์ ภาพประกอบสื่อสาร การสร้างรูปทรง การเลือกใช้ภาพถ่าย การใช้สีเส้น การใช้ตัวอักษร การจัดองค์ประกอบศิลป์ การปรับฟิลเตอร์ของโปรแกรมออกแบบ มานำเสนอวิเคราะห์ทำให้ได้ทราบข้อเพิ่มเติมเกี่ยวกับการออกแบบเรขศิลป์ของวงดนตรี ผลปรากฏที่น่าสนใจคือ ในแต่ละวงนั้นไม่มีความจำเป็นที่จะต้องออกแบบเรขศิลป์ให้มีความสอดคล้องกับแนวเพลง หรือชื่อเพลงใดๆเลยได้เช่นกัน แต่ยังคงสามารถสื่อสารอยู่บนพื้นฐานของแนวความคิดเดียวกันออกมาได้ จนเกิดเป็นแรงผลักดัน เป็นจุดแรกเริ่มทำให้เกิดแนวทางการออกแบบเรขศิลป์วงดนตรีในรูปแบบดังกล่าวมาจนถึงปัจจุบัน

คำสำคัญ: ยุคหลังสมัยใหม่, การออกแบบเรขศิลป์, วงดนตรีประเทศไทย, คริสต์ศตวรรษที่ 20

Postmodernism Affecting To The Graphic Design Of The Thai Music Band During The 20th Century

Phongsathorn Khruaefa¹, and Surapong Prasertsak²

Visual Communication Design, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Pathom
Rajabhat University
*attie.familiaridea@gmail.com

Abstract

Postmodernism design is a way of thinking and rejecting a set of ideas in traditional ways, showing opposition to previous concepts adhering to the old traditions. This revolutionary concept, therefore, has resulted in the creation of new attitudes towards freedom of mind among young people seeking freedom and being the target group during the 20th century, through band artists in Thailand using styles and graphic designs in various publications, including album covers. In order to know more about the graphic design of the band, an analysis of the formation of style development based on the use of artistic elements, communication illustration, shaping, photos selection, colors, letters, art composition, and filter adjustment of the design program were carried out. The interesting findings revealed that, in each band, there is no need to design a graphic art to be consistent with the music style or the name of any song, but it can still be communicated based on the same concept that becomes a driving force and the first point that has resulted in a graphic design guideline for the band of postmodernism until now.

Keywords: Postmodernism, graphic design, Thai bands, the 20th century

1. บทนำ

การออกแบบเรขศิลป์ของวงดนตรีในประเทศนั้นมีความน่าสนใจแตกต่างกันในแต่ละช่วงเวลาการออกแบบปกของวงดนตรีสมัยใหม่ในประเทศไทยนั้นมักจะเป็นการออกแบบเพื่อแสดงถึงตัวตนเอกลักษณ์ของแนวดนตรีของวงในรูปแบบฉบับของตนเองหรือในบางครั้งศิลปินเองนิยมใช้แนวคิดของการออกแบบเรขศิลป์นำมาปรับประยุกต์ใช้ให้เกิดการออกแบบเชิงทดลองตามหาแนวทางการออกแบบตามยุคสมัยของการเปิดกว้างของสังคมในช่วงเวลานั้น หากกล่าวถึงในช่วงเวลาคริสต์ศตวรรษที่ 20 ช่วงเวลา ระหว่าง ค.ศ. 1901-2000 (1 มกราคม ค.ศ. 1901 ถึง 31 ธันวาคม ค.ศ. 2000) ได้เกิดอุตสาหกรรมการออกแบบเรขศิลป์นั้นได้มีการเติบโตอย่างกว้างขวางทั้งในด้านโปรแกรมที่ใช้ออกแบบกราฟิกในคอมพิวเตอร์ การออกแบบเชิงทดลอง รูปแบบ(Style) ตามกระแสอิทธิพลของแนวเพลง ซึ่งโดยสำหรับบุคคลทั่วไปนั้นอาจจะไม่แน่ชัดเกี่ยวกับการรับรู้ถึงอิทธิพลเหล่านี้มากนัก เพราะบุคคลทั่วไปมักสนใจแต่การออกแบบปกและเพลงโปรดที่โด่งดังของศิลปินเท่านั้น แต่หากลองกลับมามองด้วยสายตาของนักออกแบบ ในความเป็นจริงนั้นแอบแฝงเรื่องราวที่น่าสนใจไว้มากมาย

เนื่องจาก อุตสาหกรรมดนตรีสมัยใหม่ของประเทศไทยในช่วงเวลาคริสต์ศตวรรษที่ 20 นั้นมีการเติบโตเป็นอย่างมาก ดนตรีมีหลากหลายแนวมากขึ้น ไม่ได้มีเพียงดนตรีร็อก(Rock), ดนตรีป๊อป (Pop) เท่านั้น แต่ได้เกิดการแตกแขนงเกิดแนวดนตรีทางเลือกอย่างเช่น แนวดนตรีที่ต้องการแสวงหาแนวทางแปลกใหม่อย่าง ดนตรีอัลเทอร์นาทิฟหรือ (Alternative Rock), ดนตรีฮิปฮอป (Hip Hop), ดนตรีป๊อป (Pop), ดนตรีป๊อปแจ๊ส (Pop-Jazz), ดนตรีป๊อปพัง (Pop-Punk) ดนตรีดิสโก้ (Disco), ดนตรีอินดี้ (Indy) เป็นต้น

ในช่วงหนึ่งของประเทศไทยกระแสของการออกแบบเรขศิลป์เชิงทดลองเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2537 -2538 มีนักออกแบบมากมายที่ก้าวตามการแหกกฎ-นอกกรอบ งานกราฟิกดีไซน์ตามแนวทางหลังสมัยใหม่ (Postmodernist) จนอาจจะเรียกได้ว่าเป็นยุคทองของการค้นหาแนวทางเลือกใหม่ เนื่องจากวงการการออกแบบถูกเปิดกว้างมากขึ้นในสังคม จึงทำให้เกิดผลพวงต่างๆ จากการออกแบบเชิงทดลองขึ้นมาเรื่อยๆ ซึ่งปกติแล้วคนทั่วไปอาจจะไม่ค่อยได้สัมผัสหรือรับรู้กับสิ่งที่เกิดขึ้น (ชาติรี บัวคลี่, 2556: 138)

แสดงให้เห็นว่าแนวการออกแบบใหม่ๆมีผลกระทบต่องานออกแบบเรขศิลป์ ปกวงดนตรี ที่ปฏิเสธกรอบของขนบในแบบเก่า นำไปสู่จุดจบของแนวคิดสมัยใหม่ (Modern) จะเห็นว่าเรื่องราวในอดีตที่เคยกล่าวกันมานั้น ก็อาจไม่ใช่ความจริงเสียทั้งหมดในงานออกแบบเรขศิลป์ บนหน้าปกวงดนตรีนั้นที่ผสมผสานความเรียบง่ายโดดเด่น มีรายละเอียดของความเป็นรูปแบบเดิมอยู่ด้วยเสมอ โดยเฉพาะในรูปแบบการออกแบบหลังสมัยใหม่ (Post-modern) มีการใช้รูปทรงที่มีความแปลกตามีสีสันมีสภาพทางการออกแบบผสมผสานเข้ามามากขึ้น

บทความวิชาการนี้ต้องการแสดงให้เห็นถึงความเป็นมาจากอิทธิพลได้ส่งผลกระทบต่อผสมผสานเข้ากับ แนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ที่ส่งผลต่อการออกแบบเรขศิลป์วงดนตรีประเทศไทย ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 ออกมาได้ที่น่าสนใจ ผู้เขียนจึงมีความสนใจในการศึกษาข้อมูลรายละเอียดความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันของการออกแบบเรขศิลป์การออกแบบหลังสมัยใหม่ (Post-modern) แนวการใช้ สี สัน ลวดลาย ตัวอักษร ภาพประกอบ การสื่อสารที่นำไปใช้ในการออกแบบปกอัลบั้มสื่อสารภาพลักษณ์แนวเพลงของวงดนตรี แต่ละวงในประเทศไทยที่มีความโดดเด่นชัดเจนในตัวตน ในช่วงเวลาดังกล่าวมานำเสนอในมุมมองของนักออกแบบในเชิงวิเคราะห์

2. แนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ (Post-modern)

แนวคิดที่ทรงอิทธิพลอย่าง โปสโมเดิร์น (Postmodern) นั้นในความเป็นจริงได้เกิดขึ้นมาเกือบสองทศวรรษแล้ว การให้นิยามของโปสโมเดิร์น ในทุกๆวันนี้ก็ยังไม่สามารถหาความหมายที่จริงแท้แน่นอนได้ชัดเจนมากนักของคำว่า โปสโมเดิร์น หรือหลังสมัยใหม่ จัดเป็น ยุคที่ก้าวสู่สังคมหลังสมัยใหม่ช่วงทศวรรษที่ 1960 เป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงที่รุนแรงน่าสนใจส่งผลให้หลายๆคนเริ่มปฏิเสธความคิดแบบเดิม ๆ ปฏิเสธต่อต้าน แนวคิดแบบเก่าก่อนที่ยึดมั่นในความเชื่อในขนบธรรมเนียม รูปแบบเดิม การ

ปฏิวัติ แนวความคิดส่งผลต่อการมีทัศนคติในเรื่องความมีเสรีภาพทาง ความคิด ของคนหนุ่มสาวแสวงหาเสรีภาพในวิถีชีวิต เพศ
สถานะภาพ ศิลปะ และการใช้ชีวิต วัฒนธรรมประชานิยมในหลากหลายประเทศ อย่างน่าสนใจอย่างยิ่ง

งานออกแบบของโพสต์โมเดิร์นนั้นมีการปฏิเสธรูปแบบความเป็นสากล มีความแตกต่างการในด้านกรนำเสนอ มีความ
เกี่ยวโยงกับรูปแบบวัฒนธรรม ดนตรี ไปจนถึงทัศนคติทางการเมืองหรือสังคม การออกแบบมีลักษณะที่ขี้เล่น ล้อเลียน จนไปถึงการ
เสียดสี มีการตอบสนองความต้องการสื่อสารบางอย่างมากกว่าใช้เหตุผล มีการใช้ชั้นของภาพ และเทคนิคการพิมพ์ ตลอดจนการ
ตัดปะภาพซึ่งเป็นการผสมผสานเทคนิค หรือรูปแบบในการสร้างสรรค์ได้อย่างอิสระ ซึ่งแนวคิดสไตล์โพสต์โมเดิร์นจะตอบสนองใน
เรื่องของอารมณ์ความรู้สึกมากกว่าในเรื่องของเหตุผล กฎระเบียบ และความเป็นทางการ ซึ่งโพสต์โมเดิร์นนั้นมองว่าฟังก์ชันนั้นเป็น
เรื่องรองลงมา(พรวิจิต แก้วชูศรี, 2558: 29)

แนวความคิดแบบช่วงหลังสมัยใหม่ (Post-modern) คือการที่จะได้นำเสนอในส่วนของเนื้อแท้ความเป็นจริงเสียมากกว่า
แนวคิดหลังสมัยใหม่นั้นมีอิทธิพลจาก การปฏิเสธแนวความคิดเดิม จากจารีต ค่านิยม ไม่สนใจในหลักเกณฑ์ เน้นเสรีภาพและ
อิสรภาพของบุคคล ไม่เชื่อในโลกความเป็นจริง ไม่เชื่อเรื่องความเป็นสากล เพราะมีความเชื่อว่าแต่ละคนมีความเป็นปัจเจกบุคคล
มีวัฒนธรรม มีเหตุผลของตนเอง ไม่มีจุดศูนย์กลางทางความคิดในงาน การปฏิเสธแนวความคิดเดิม จากจารีต ค่านิยม ไม่สนใจใน
หลักเกณฑ์ เน้นเสรีภาพและอิสรภาพของบุคคล ไม่เชื่อในโลกความเป็นจริง ไม่เชื่อเรื่องความเป็นสากล เพราะมีความเชื่อว่าแต่ละ
คนมีความเป็นปัจเจกบุคคล มีวัฒนธรรม มีเหตุผลของตนเอง ไม่มีจุดศูนย์กลางทางความคิดในงานออกแบบ (พงษ์ธร เครือฟ้า,
2561 : 651)

เนื่องจาก ในช่วงยุคหลังสมัยใหม่ (Post-modern) ประมาณช่วงระหว่างทศวรรษที่ 60-70 เกิดการพัฒนาด้านเทคโนโลยี
เกิดวัสดุใหม่ๆ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาด้านการอุตสาหกรรมการออกแบบด้วยสื่อสมัยใหม่มากขึ้น ด้านงานออกแบบเรขศิลป์และ
ผลิตสินค้ามากมายส่งอิทธิพลทำให้เกิดงานออกแบบที่หลากหลายมากขึ้น จึงได้เกิดความเชื่อแบบหลังสมัยใหม่ขึ้นมากตามมา ใน
กระบวนการคิดที่มีพื้นฐานที่หลากหลาย การออกแบบงานเรขศิลป์ตามความเชื่อแบบหลังสมัยใหม่ที่มีความเชื่อมโยงกับวิถีชีวิต
สังคม การเมือง เศรษฐกิจ ความเชื่อ วัฒนธรรม ได้อย่างไร และในการดำรงอยู่ของระบบการใช้สัญลักษณ์เป็นส่วนหนึ่งในการ
ดำรงชีวิตในแต่ละยุคสมัยส่งผลต่อแนวคิดในการออกแบบเรขศิลป์อย่างรุนแรงในระยะต่อมาได้มากแค่ไหน หากเราลองได้มอง
ย้อนกลับมาในประเทศไทยเราแนวคิดหลังสมัยใหม่จากตะวันตกในช่วงนั้นนั้น ทำให้คนไทยจำเป็นต้องมีการใช้ความรอบคอบ
ในการการออกแบบเรขศิลป์ ที่สามารถช่วยกระตุ้นความเป็นไปของสังคมสมัยใหม่โดยเฉพาะในวงการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ
ออกมาได้มีเหตุผลเป็นของตนเองออกมาผ่านแนวคิดได้อย่างไร

2.1 ความเป็นมาของแนวคิดแบบช่วงหลังสมัยใหม่ สู่งานออกแบบเรขศิลป์วงดนตรีประเทศไทย ในช่วง คริสต์ศตวรรษที่ 20

ในที่นี้จะกล่าวถึง อิทธิพลแนวคิดของการออกแบบเรขศิลป์ในการนำมาปรับประยุกต์ใช้ให้เกิดการออกแบบเชิงทดลอง
ตามหาแนวทางการออกแบบตามยุคสมัย จากอิทธิพลจากวงดนตรีในต่างประเทศที่เข้ามาสู่สังคมวงดนตรีประเทศไทยโดยมี
วัตถุประสงค์ในเชิงพาณิชย์มากขึ้น ในช่วงเวลาคริสต์ศตวรรษที่ 20 หรือระหว่าง ค.ศ. 1901-2000 (1 มกราคม ค.ศ. 1901 ถึง 31
ธันวาคม ค.ศ. 2000) ได้มีแนวดนตรีที่มีความหลากหลายแนวทางเกิดขึ้นมากมาย อีกทั้งยังได้รับอิทธิพลมาจากสถาปัตยกรรม
โพสต์โมเดิร์นทำให้เกิดแนวคิดที่หลากหลาย ผสมผสานรูปแบบและนวัตกรรมใหม่ๆ ด้านการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่ง
สามารถสรุปออกเป็น 4 แนวทางหลังๆ ดังนี้ 1) การนำประวัติศาสตร์ และการออกแบบมาสร้างรูปแบบใหม่ๆ, 2) การใช้เทคโนโลยี
คอมพิวเตอร์ และอิเล็กทรอนิกส์เรียกว่า (Total Design), 3) การนำรูปแบบตัวอักษรระบบดิจิทัลมาใช้, 4) การใช้ภาษาภาพเพื่อ
การสื่อสารรูปแบบใหม่ (พรวิจิต แก้วชูศรี, 2558: 30)

ในช่วงเวลาคริสต์ศตวรรษที่ 20 ได้เกิดปรากฏการณ์ที่น่าแปลกประหลาดจากต่างประเทศ ส่งผลให้เหล่าค่ายเพลงและนัก
ดนตรีทั้งหลายในประเทศไทย เริ่มหันมาให้ความสำคัญกับวงดนตรีนอกกระแสกันมากขึ้น จากประเทศอังกฤษและประเทศอเมริกา
ก็มีวงดนตรีต่างๆผุดขึ้นมาในวงการเพลงกันอีกมากมายเช่นกัน ที่มีความโดดเด่น Alternative ยุค 90' จนทำให้ภายหลังเมือง
Seattle ถูกกล่าวขวัญให้เป็น “Liverpool ใหม่ของอเมริกัน” (เปรียบเทียบกับเมือง Liverpool ของอังกฤษ ที่ผลิตวงดนตรี

ประวัติศาสตร์อย่างคณะสี่เต่าทอง The Beatles) ทำให้อเมริกาในยุค 90's กลายเป็นยุคทองแห่งดนตรีทางเลือกใหม่และเป็นการเคลื่อนไหวครั้งใหม่แห่งยุคสมัยของกลุ่มวัยรุ่นอีกด้วย ซึ่งในขณะเดียวกันนั่นเอง มีการเคลื่อนไหวอย่างเจียวๆของกลุ่มศิลปินที่ทำดนตรีใต้ดิน และมีกลุ่มแฟนเพลงเฉพาะกลุ่มอยู่ เรียกรวมๆด้วยการบัญญัติศัพท์ใหม่ขึ้นมาว่า Alternative Rock ดนตรีทางเลือกที่ศิลปินทำเพลงกันเอง แสดงตัวตนออกมา โดยไม่แคร์ถึงยอดขายที่จะทำได้ และไม่เอาใจคนฟังในตลาด พอเริ่มเกิดเป็นกลุ่มก้อนขึ้นมา ก็เริ่มมีค่ายเพลงนอกกระแส หรือที่เรียกว่า Independent Label (Lifestyle Magazine, 2556)

โดยเฉพาะอิทธิพลแนวความคิดแบบช่วงหลังสมัยใหม่ (Post-modern) ที่เกิดการผสมผสานกันไปมาอย่างน่าสนใจ แปลกแตกต่างจากกฎเกณฑ์เดิมๆไม่มีรูปแบบที่ตายตัวมากนัก ด้วยการอาศัยการสร้างแรงบันดาลใจจากสิ่งรอบๆตัวในช่วงเวลานั้น ผ่านแนวคิดในช่วงยุคหลังสมัยใหม่ ที่ต้องการเผยตัวตนที่แท้จริงออกมาผ่านบทเพลงและการออกแบบเรขศิลป์ ดุตันรุนแรง นอกกรอบขนบธรรมเนียมในรูปแบบเดิมโดยสิ้นเชิงมากขึ้น

2.2 งานออกแบบเรขศิลป์วงดนตรีประเทศไทยที่ได้รับอิทธิพลแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ (Post-modern)

หากกล่าวถึงการออกแบบเรขศิลป์จากปกวงดนตรีที่มีแนวเพลงที่โดดเด่นอย่างเช่น วงโมเดิร์นด็อก (ModernDog) เป็นวงดนตรีกลุ่มแรกที่มีแนวทางการออกแบบปกอัลบั้มประกอบกับแนวเพลงที่มีการผสมผสานแนวคิดแบบช่วงหลังสมัยใหม่ เข้ามาอยู่มากมายจัดเป็น นักดนตรีกลุ่มแนวอลเทอร์นาทิฟร็อก (Alternative Rock) ของดนตรีไทยกลุ่มแรกที่จุดประกายดนตรีทางเลือก ได้จนได้รับความนิยมอย่างมากในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2537



ภาพที่ 1 การออกแบบปกวงดนตรี โมเดิร์นด็อก-เสริมสุขภาพ ปี พ.ศ. 2537 ในเครือ บริษัทเบเกอรี่ มิวสิก

ที่มา: <https://th.wikipedia.org/>

จากแนวความคิดแบบช่วงหลังสมัยใหม่ที่ได้อธิบายมาแล้วข้างต้น การที่จะได้นำเสนอในส่วนเนื้อหาของเนื้อแท้ของการทำดนตรีแบบเล่นอัดสดทั้งหมด ด้วยการปฏิเสธแนวความคิดแบบคิดเดิม ต่างจากค่านิยม ไม่สนใจในหลักเกณฑ์ เน้นเสรีภาพและอิสระภาพของตัวตน จากการได้ใช้แนวคิดหลังสมัยใหม่ (Post-modern) นี้ส่งผลให้การออกแบบเรขศิลป์บนหน้าปกนั้นมีความแตกต่างจากศิลปินอื่นๆก่อนหน้านี้อย่างมาก เป็นการผสมผสานความย้อนแย้งอะไรบางอย่างใช้ภาพประกอบหน้าผู้หญิงและชายมาปรับฟิลเตอร์ให้เหมือนภาพพิมพ์สมัยเก่าก่อน มีอักษรคำว่า “เสริมสุขภาพ” ซึ่งเป็นชื่ออัลบั้ม ซึ่งดูแล้วภาพที่นำมาประกอบจะไม่ใช่ไปในทางเดียวกันกับข้อความ การจัดองค์ประกอบศิลป์ (Composition) ไร้รูปแบบตายตัว ตั้งใจปฏิเสธแนวความคิดเดิมอย่างที่ว่า จะเป็น มีแต่เพียงคำว่า Live บนปกที่ต้องการสื่อสารว่าอัลบั้มนี้ เพลงส่วนใหญ่ใช้การอัดเสียงแบบเล่นดนตรีสดแทบทั้งหมด แต่จะมีเพียงเพลง “บางสิ่ง” เพลงเดียวเท่านั้น ที่ใช้การตัดต่อเสียงเข้ามาช่วย

การออกแบบกราฟิกในช่วงยุคตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1950 - 1980 นั้นสามารถนิยามลักษณะการออกแบบของแต่ละยุคได้สามารถบอกถึงแนวทางการออกแบบในยุคสมัยนั้นๆได้ หากกล่าวถึงปี ค.ศ. 1990 เป็นช่วงที่ไม่สามารถพูดถึงถึงค่านิยม หรือตัวอย่างงานที่เป็นสัญลักษณ์ได้ เนื่องจากในช่วงยุคนั้นเป็นยุคที่ละเอียดอ่อนที่สุดในประวัติศาสตร์การออกแบบกราฟิก และเป็นยุคที่โปรแกรมที่ใช้ออกแบบอย่าง Photoshop 1 ถือกำเนิดในปี ค.ศ. 1990 เนื่องจากเทคโนโลยีในการออกแบบได้ถูกพัฒนาการ

เป็นงานพิมพ์คุณภาพสูง เหล่านี้ก่อรูปแบบจึงมีความสามารถที่ขยายกรอบจากเดิมได้มากยิ่งขึ้น มีสื่อดิจิทัลเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นผลงาน และการใช้ภาพถ่ายในงานกราฟิกดีไซน์เพิ่มมากขึ้น (Lifestyle Magazine, 2556)

จะเห็นได้ว่าด้วยเทคนิคการใช้โปรแกรมปรับภาพเรขศิลป์สมัยปี ค.ศ. 1990 นั้น ถือว่ามีความทันสมัยมากโดดเด่นแปลกตา ทั้งที่นักออกแบบไม่ได้เอาภาพถ่ายหรือภาพประกอบของนักร้องในวงดนตรีขึ้นปก เหมือนกับศิลปินอื่นๆในช่วงเวลาเดียวกัน แต่กลับทำให้เกิดการจดจำได้ง่ายต่อกลุ่มเป้าหมาย ประกอบกับบทเพลงในช่วงเวลานั้นที่กำลังเป็นที่นิยม ส่งผลทำให้มียอดขายมากกว่า 1 ล้าน ตลับเทปในเวลาอันสั้น ต่อมาในปีเดียวกันนี้ ได้มีวงดนตรีอีกหนึ่งวงที่น่าสนใจ จะเรียกได้ว่าเป็นศิลปินไต้ดินในยุคแรกของประเทศไทยในที่นี้ขอกล่าวถึงวง Sepia (ซีเปีย) ชื่ออัลบั้ม “เกลียดตุ๊ด” ด้วยแนวเพลง Indy Punk Rock ที่หนักหน่วงรุนแรง ในเชิงเสียดสีสังคม วงซีเปียเป็นที่รู้จักจากเพลง "เกลียดตุ๊ด" และ "เดทท์ก๊อด" ด้วยการออกแบบเรขศิลป์ปกอัลบั้มนี้เน้นเป็นกระแสของการออกแบบเพื่อแสดงถึงตัวตนเอกลักษณ์ของแนวดนตรีของวงในแบบฉบับของตนเอง ด้วยการถ่ายภาพผู้ชายเปลือยหลังทำท่าทางกำลังปีนขึ้นเขาที่สะดุดตาโทนสีชาวดำ กับตัวอักษรชื่อวง Sepia จาก Font: Adobe Caslon Pro Bold สีเหลืองทับอยู่บนตัวอักษรชื่ออัลบั้มม่วงอีกที สร้างความแปลกประหลาดใจ ด้วยการกล้าออกแบบให้แตกต่างอย่างชัดเจนมากในช่วงยุคสมัยนั้น



ภาพที่ 2 การออกแบบปกวงดนตรี Sepia อัลบั้ม “เกลียดตุ๊ด” ปี พ.ศ. 2537 ในค่ายเพลง Indy Cafe

ที่มา: <https://fwmail.teenee.com/etc/36910.html>

จากการใช้ภาพดังกล่าวมาประกอบการออกแบบเรขศิลป์ปกอัลบั้ม การออกแบบปกอัลบั้มประกอบกับแนวเพลงที่มีการผสมผสานแนวอิทธิพลคิดแบบช่วงหลังสมัยใหม่สื่อสารออกมาในเชิงเสรีภาพ ออกจากจารีตความเชื่อในสังคมบางอย่าง ด้วยการสร้างค่านิยมใหม่ ไม่สนใจในหลักเกณฑ์แบบเดิมที่เคยเห็นกัน ได้สร้างความตื่นตระหนกกับวงการเพลงมากมายกลับเป็นกระแสบอกของวัยรุ่นจนต้องติดตามข้อมูลเพื่อหาซื้อมาฟังกันอย่างกว้างขวาง แต่กลับสามารถสร้างยอดขายได้เป็นจำนวนมากด้วยเช่นกันจากการพยายามนำเสนอเนื้อหาของบทเพลงการออกแบบใหม่ๆจนได้รับการยกย่องว่าเป็นหนึ่งในอัลบั้มยอดเยี่ยมของประเทศไทย

ต่อมาในปี พ.ศ. 2539 อีกหนึ่งวงดนตรีไทยแนว Alternative Punk Rock ดนตรีหนักหน่วงรุนแรงเนื้อหาเพลงล้อเลียนเสียดสี ประชดประชัน แฝงด้วยความก้าวร้าว ที่จะกล่าวถึงคือวง Student Ugly อัลบั้ม “ขอบคุณที่ตักเตือน” จากค่ายเพลง Sony Music แสดงตัวตนออกมาได้อย่างไม่เกรงกลัว



ภาพที่ 3 การออกแบบปกวงดนตรี Student Ugly อัลบั้ม ขอบคุณที่ดึกเดือน ปี พ.ศ. 2539 ในค่ายเพลง Sony Music

ที่มา: <http://musicuptome.blogspot.com/2012/09/student-ugly-2539.html>

ลักษณะการออกแบบเรขศิลป์วงดนตรีนี้ได้รับอิทธิพลแนวคิด จากแนวคิดหลังสมัยใหม่ (Post-modern) ด้วยจากวิธีการคิดเนื้อหาแนวเพลงจนรวมไปถึงแนวทางการออกแบบเรขศิลป์ (Style Graphic Design) ออกมาได้มีสีสันแตกต่างด้วยการเลือกใช้สีโทนร้อนในกลุ่มชุดสีแบบปฐมภูมิ (Primary) การตัดปะภาพประกอบที่ถูกปรับแล้วแต่เข้ามาใช้แบบงานตัดปะ (Collage) มาผสมผสาน สื่อสารถึงความตั้งใจที่จะแสดงให้เห็นถึงความไม่เรียบร้อยของวัยรุ่น ประกอบกับชื่อบน Student Ugly ที่ทำเป็นแถบสีแดงปิดคาคบบริเวณดวงตาด้วยตัวเขียนสื่อสารถึงเสียชื่อเสียงหรืออิสรภาพที่ถูกปิดกั้นบางอย่างมีนัย

ด้วยอิทธิพลแนวคิดหลังสมัยใหม่ (Post-modern) ที่แทรกซึมเข้ามาส่งผลให้เกิดการส่งต่อของชุดความคิดการออกแบบเรขศิลป์บนหน้าปกอัลบั้ม เป็นก้าวต่อไปของการเปลี่ยนแปลงสำคัญที่เกิดเป็นกระแสโด่งดังมากต่อมาในสมัย ปี พ.ศ. 2542 เนื่องจากได้มีศิลปินหญิงไทยหน้าใหม่กับสไตล์วัยรุ่นญี่ปุ่น ใช้การเลียนแบบวัยรุ่นย่านฮาราจูกุ ในแบบ Sexy Cawaii Style และคำว่า “คาวาอี้” มีความหมายตรงกับบุคลิกภาพคำว่า Cute, Pretty, Lovely, Charming ในภาษาอังกฤษหรือคำว่า “น่ารัก” แบบปณความ Sexy เย้ายวน วาบหวีว ทางเพศเป็นความหมายในภาษาไทย ผิดไปจากนักร้องหญิงในรุ่นเดียวกันที่ยังคงแต่งตัวแบบมิดชิดอยู่ เนื่องจากวงดนตรีอย่าง ไทรอัมพ์ส คิงดอม (Triumphs Kingdom) เป็นแนวทางที่แปลกใหม่มากในสังคมไทยในสมัยนั้น การออกแบบเรขศิลป์ปกวง ด้วยการปฏิเสธแนวความแบบคิดเดิม ใช้ค่านิยมจากวัฒนธรรมสไตล์วัยรุ่นญี่ปุ่น ไม่สนใจในขนบแบบเดิม เน้นเสรีภาพและอิสรภาพด้วยการสื่อสารผ่านตัวตน ผ่านแนวคิดหลังสมัยใหม่ (Post-modern) แบบนี้ชัดเจนนิจทำให้เกิดเป็นกระแสต่อต้านจาก กลุ่มผู้ที่ยึดถือขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมไทยแบบดั้งเดิมอย่างรุนแรงมากจากการออกแบบเรขศิลป์การเลือกภาพประกอบที่ถ่ายจากมุมเสยเห็นขาที่นุ่งสั้นเกินงามนั้นมาใช้เป็นปกอัลบั้ม



ภาพที่ 4 การออกแบบปกวงดนตรี Triumphs Kingdom ปี พ.ศ. 2542 ในค่ายเพลง Dojo City

ที่มา: <https://th.wikipedia.org/>

ด้วยการออกแบบเรขศิลป์ ที่นำมาปรับประยุกต์ใช้ให้เกิดการออกแบบในเชิงทดลองตามหาแนวทางการออกแบบตามยุคสมัยนิยมแบบวัยรุ่นผู้หญิงญี่ปุ่น ด้วยการออกแบบนั้นเป็นความต้องการแสดงความกล้าออกมา เพื่อให้เห็นการเปิดกว้างของสังคม ด้วยการเลือกภาพถ่ายมุมเสยเห็นขาที่นุ่งสั้นเกินงามมาประกอบนักร้องของวงที่เลือกใส่เสื้อผ้าเกะออก สายเดี่ยว รองเท้าทรง

สูง เกิดมิติใหม่ของวัยรุ่นไทยจากการแต่งกายทันสมัยต่างจากศิลปินหญิงไทยในช่วงสมัยเดียวกัน และการเลือกใช้ตัวอักษรแบบประดิษฐ์ (Display Type) ซึ่งดูแล้วมีความผสมกันและแนวการออกแบบตัวอักษรนั้นไม่ออกความเป็นญี่ปุ่นเลยแม้แต่น้อย ซึ่งเป็นแนวความคิดต่อทัศนคติในเรื่องความมีเสรีภาพทาง มีความความสัมพันธ์กันกับคิดของวัยรุ่นไทย ไม่จำเป็นต้องเป็นไปอย่างที่เราหลายคนคิดในแบบเดิมอีกต่อไปแล้ว

ยุคหลังสมัยใหม่ (Post-modern) เป็นช่วงที่เกิดการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมเทคโนโลยี และเทคโนโลยี ส่งผลให้เกิดแนวคิดการสื่อสารแบบสมัยใหม่มากขึ้น ด้วยกระบวนการคิดที่มีพื้นฐานที่หลากหลาย การออกแบบงานเรขศิลป์ตามความเชื่อแบบหลังสมัยใหม่จึงมีความเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของสังคม ช่วยในการส่งเสริมเศรษฐกิจ ผลกระทบต่อชนบความเชื่อ วัฒนธรรมบริบทของศิลปินไทย ณ ช่วงเวลานั้นได้อย่างแยบยล การออกแบบเรขศิลป์นั้นมีส่วนสำคัญที่ช่วยในการกระตุ้นความคิดสังคมสมัยใหม่ โดยเฉพาะในวงการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ออกมาได้อย่างมีเหตุผลในรูปแบบของตัวเองจนมาถึงปัจจุบัน

3. บทสรุป

ในความเป็นจริง อิทธิพลจากแนวคิดยุคหลังสมัยใหม่ ที่ส่งผลต่อการออกแบบเรขศิลป์วงดนตรีประเทศไทย ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 ส่งผลต่อศิลปินในประเทศไทยเป็นอย่างมากและยังมีอีกหลากหลายวงด้วยกันที่ได้รับอิทธิพลเหล่านี้เข้ามา ผู้เขียนได้จับประเด็นของศิลปินที่มีความโดดเด่นมากที่สุด ในแง่กระแสการตอบรับ การถูกกล่าวถึงอยู่เสมอ ยอดขายและการออกแบบปก มานำเสนอวิเคราะห์ทำให้ได้ทราบข้อเพิ่มเติมเกี่ยวกับการออกแบบเรขศิลป์ของวงดนตรีในแต่ละวงนั้นไม่มีความจำเป็นที่จะต้องออกแบบเรขศิลป์ให้มีความสอดคล้องกับแนวเพลง หรือชื่อเพลงใดๆเลยได้เช่นกัน แต่ยังคงสามารถสื่อสารอยู่บนพื้นฐานของแนวความคิดเดียวกันได้ กล่าวที่จะก้าวแสดงความต่อต้านการคิดแบบเดิมๆที่คล้ายกัน เกิดเป็นช่วงของยุคศิลปินนอกกระแส หรือเพื่อต้องการออกมาแสดงตัวตนเปลี่ยนทัศนคติอะไรบางอย่าง ชนบธรรมเนียมต่างๆที่มีอยู่มากมายในช่วงเวลานั้น อีกทั้งทำให้เกิดประโยชน์ในเชิงวิชาการด้านการวิวัฒนาการจุดเริ่มต้นในการออกแบบเรขศิลป์วงดนตรี เพราะสิ่งแรกที่กลุ่มเป้าหมายเห็นในช่วงเวลานั้นคือปกอัลบั้มที่โดดเด่นแปลกใหม่ของศิลปินจวบจนถึงปัจจุบันสิ่งที่เกิดขึ้นมาแต่ครั้งก่อนนั้นกลับกลายเป็นเรื่องปกติไปเสียแล้วในปัจจุบัน

4. เอกสารอ้างอิง

จิรายุช อินทชา. (2564). 90s Graphic design – ยุคละเอียดอ่อนที่สุดในประวัติศาสตร์เรื่องการออกแบบ. ค้นเมื่อ 27 พฤษภาคม 2564 จาก <https://goterrestrial.com/2021/03/17/90s-graphic-design>

ชาติรี บัวคลี่. (2556). สัญญาที่ปรากฏในงานออกแบบนิเทศศิลป์กับการสะท้อนวัฒนธรรมหลังสมัยใหม่. Veridian E-Journal Silpakorn University.

พงษ์ธร เครือฟ้า. (2561). สัญญาศาสตร์ทางสุนทรียศาสตร์ ในเรขศิลป์ยุคหลังสมัยใหม่. เผยแพร่ออนไลน์ในเว็บไซต์งานประชุมวิชาการระดับชาติ SMART ครั้งที่ 8.

พรวิจิต แก้วชูศรี. (2558). การออกแบบเรขศิลป์สำหรับวงดนตรีร็อกของไทยโดยใช้แนวคิดหลังสมัยใหม่ วิทยานิพนธ์ (ศป.ม.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Go Media Inc. (2019). 90's Graphic Design Mood Board. Retrieved May 28, 2021, from <https://gomediamedia.com/inspiration/90s-graphic-design/>

Inspiredology. (2016). Graphic Design Through The Decades: The '90s. Retrieved May 28, 2021, from <https://inspiredology.com/graphic-design-through-the-decades-the-90s/>

Lifestyle Magazine. (2556). เรื่องราวและที่มาของดนตรีในยุค 90's ยุคแสดงตัวตนของคนหนุ่มสาว กับการเกิดใหม่ของแนวดนตรีที่ชื่อว่า “Alternative Rock (ดนตรีทางเลือก)”. ค้นเมื่อ 27 พฤษภาคม 2564 จาก <https://www.dooddot.com/alternative-rock90/>